

גריסת שעורה ותורמוס לפיטום עגלים ומידת הפריקות של חנקן (חלבון) התורמוס בכרס

ד"ר גד שפט, שה"מ – האגף למיכון וטכנולוגיה

רבה, ובמיוחד כאשר ייגרס דק. עבודות אוסטרליות^{*} שתמציתן מובאת להלן מחזקות את הנאמר לעיל.

1. 60 עגלים בני שנה חולקו ל-4 קבוצות שמנתן היתה שעורה 55%, תורמוס 25%, שחת שבולת שועל (שנגרסה מבעד לנפה שקוטר חוריה 30 מ"מ) 19% ותרכיז מחצבים 1%. ההרכב הכימי של המנה (%): חלבון כללי 16.2, אפר 4.4, מיצוי אתרי 3.8, תאית גסה 13, חומרי מיצוי חסרי חנקן 62, סידן 0.4, זרחן 0.4.

ההבדל במזון בין הקבוצות היה בצורת העיבוד של גרעיני השעורה והתורמוס (מבעד נפה שקוטר חוריה 9 מ"מ), בקבוצות השונות.

טבלה 1. המנות לפי צורת העיבוד של הגרעינים

הגרעין	1	2	3	4
שעורה	שלם	שלם	גרוס	גרוס
תורמוס	שלם	גרוס	שלם	גרוס

גרעיני דגניים עשויים להיות זולים במידה ניכרת לפיטום עגלים, אם הם יובלו ישירות למשק ולא ייגרסו. נסיונות רבים שנערכו לגבי השפעת גריסת או שבירת דגניים לפיטום עגלים הראו, שבמנות העשירות במזון מרוכז בד"כ תירס שלם, ותירס בלבד, שווה או עדיף על תירס גרוס או שבור.

ביחס לגרעיני שעורה לפיטום עגלים, בד"כ גרעינים שלמים נמצאו נחותים לעומת גרוסים או מעוכים. אם בחלק מהנסיונות לא נמצא הבדל בין גרעינים שלמים לבין גרעינים גרוסים או מעוכים, הדבר נבע בד"כ מהגבלת כמות המזון היומית בניסוי.

לאחרונה מייבאים מאוסטרליה תורמוס להזנת בקר בישראל; לרבים היה עדיף לקבל את התורמוס ישירות למרכז המזון ולהכלילו בבליל ללא עיבוד (גריסה, מעיכה) נוסף. זאת, כי ברוב מרכזי המזון אין מערכת לעיבוד גרעינים. כנראה, תהיה נחיתות לגרעיני תורמוס שלמים על מעובדים. ונושא אחר בקשר לתורמוס, בתורמוס החנקן (החלבון) פריק בכרס במידה

טבלה 2. השפעת גריסת שעורה או תורמוס על מבצעי עגלים לפיטום

הגרעין צורת העיבוד	שעורה		תורמוס		שגיאת התקן מהממוצע
	שלם	גרוס	שלם	גרוס	
התוצאות:					
תקופת האבסה, ימים	76.0	67.2	74.1	69.2	4.15
צריכה, ק"ג/ליום	8.25	8.15	8.23	8.16	0.24
תוספת גדילה, ק"ג/ליום	0.929	1.074	0.950	1.053	0.041
תוספת טבחה, ק"ג/ליום	0.598	0.740	0.646	0.693	0.023
נצילות מזון, ק"ג ח"י/ק"ג גדילה	9.31	7.74	8.78	8.28	0.38
נצילות מזון, ק"ג ח"י/ק"ג טבחה	14.23	11.15	12.97	12.41	0.52

2. ניסוי בתורמוס (5.84% חנקן = 36.5% חלבון כללי, 2.9% אפר) שנגרס לגודל חלקיקים שונה, לגבי פריקות החנקן (החלבון) בכרס בוצע

* P.J. May & D.J. Barker, Animal Feed Science Technology 11 (1984) pp. 57-64.
M.F. Freer & H. Dove, ibid pp. 87-101.

טבלה 3: השפעת גודל החלקיקים על מידת פריקות החנקן של התורמוס בכרס (%)

עיבוד במגרסת פטישים			
מבעד לנפה שקוטר חוריה 0.8 מ"מ	מבעד לנפה שקוטר חוריה 4 מ"מ	ללא נפה, העברה שלוש פעמים	
דק	בינוני	גס	תיאור מידת הגריסה
90	79	71	פריקות החנקן בכרס, %

בשיטת שקיקי ניילון שהוכנסו לכרס. נמצא:
ככל שהחלקיקים קטנים יותר החנקן פריק יותר
(טבלה 3).

לתשומת לבם של רכזי הועדות/ההתארגנויות האזוריות

הנדון: דיווח על הפעילות באזורים

עבודה רבה מושקעת באזורים השונים על ידי הועדות/ההתארגנויות הרפת, במטרה לשפר את מצב הרפתות במשקים, הן מבחינה מקצועית והן מבחינה כלכלית. מזכירות התאחדות מגדלי בקר, כמייצגת את הציבור של מגדלי הבקר לחלב בפני המוסדות הנוגעים בענף, מצידה היא שוקדת על קידום הענף בכללותו ועל הקשר עם המשקים למגזריהם.

בהקשר זה נראה לנו, שלתקשורת נודעת חשיבות ממדרגה ראשונה. אין זו רק שאלה של המהירות בה מועבר המידע, אלא ובראש וראשונה, חיוני הוא להבטיח את התקשורת בשני הכיוונים – מן המזכירות למשקים ומן המשקים אל המזכירות. העברת המידע חייבת להיעשות על הבסיס הרחב ביותר; כלומר, כל משק ומשק חייב להשתלב בתהליך ואז המזכירות תוכל לשמש מעין **מסלקה יעילה למידע**, לרווחת כל הענף.

היות ואנו מודעים לקושי לכאורה, לחבוק את כל המשקים ישירות באמצעים המוגבלים העומדים לרשות ה.מ.ב., עז רצוננו לנצל עד תום את ריכוז המידע והקשר עם המשק הבודד כפי שזה בא לביטוי דרך הועדות/ההתארגנויות הרפת האזוריות. באוירה זו של שינויים מתמידים ותכופים ישנה חשיבות בפירסום רחב ("משק הבקר והחלב") של כל פיסת מידע בשטח המקצועי, הכלכלי והאירגוני גם יחד.

כמו כן, אנו מבקשים את הרפתנים במשקיהם לשתף את הציבור בנסיונם על ידי שליחת רשימות, מכתבים והשגות לגבי האירועים והפרסומים ופעולות ההתאחדות בדרך כלל – למען אפשר את שכלול הכלים והביצוע, לטובת הענף כולו וציבור הבוקרים ומשקיהם.

נודה לכם על העברת החומר למערכת "משק הבקר והחלב" ונשמח לפרסמו.

המזכירות